№ 134 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 12 | 1905 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 12 № 134

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak». Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ. Տելեֆոն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տեղական ինքնավարութիւն. Վերջին տեղեկութիւններ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Նամակ Երևանից. Նամակ Խմբագրութեան. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

—

Առաջիկայ շաբաթ օր, յուլիսի 16-ին, տեղի կունենայ առաջին պաշտօնական խորհրդակցութիւնը զեմստվոի մասին մեր երկրում։

Ուրեմն վաղուց ցանկացած բարենորոգման մասին ստածմունքները սկսում են մտնել իրանց իրագործութեան և տեղական ինքնավարութեան խնդիրը դառնում է շօշափելի և գործնական մի խնդիր, որ շուտով պէտք է սկսի որոշ արդիւնքներ առաջացնել մեր երկրում։

Տեղական ինքնավարութեան պահանջը վաղուց զգացվում էր մեր երկրում։ Մեր տեղական մամուլը շատ անգամ յօդուածներ և ուսումնասիրութիւններ է նուիրել այդ կարևոր գործին։ Թիֆլիսի և Քութայիսի ազնուականութիւնը, կովկասեան գիւղատնտեսական և բժշկական ընկերութիւնները, մի շարք համագումար ժողովներ, որոնք տեղի են ունեցել մեր երկրում, օրինակ Թիֆլիսում, Երևանում և Աղդաշում, որոշումներ են կայացրել զեմստվոի անհրաժեշտութեան մասին մեր երկրում։

Կարիքը չափազանց զգացված և պարզված է կեանքի մէջ.—խնդիրը բոլորովին հասունացած։

Այժմ սկսվող խորհրդակցութիւնների նպատակն այն չէ, որ մէկը ապացուցանէ և պարզէ տեղական ինքնավարութեան նշանակութիւնը և կարևորութիւնը, այլ այն, որ ցուցումներ տայ, թէ ինչ ձևով և ինչ ծաւալով պէտք է մտցնվի այդ բարենորոգութիւնը մեր երկրի մէջ։

Ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, հայոց յատուկ պատգամաւորութիւնը, որ Թիֆլիսում քննում էր մի շարք տեղական կարիքներ, առանձին ուշադրութիւն դարձրեց տեղական ինքնավարութեան խնդրի վրա և իր կողմից առաջ մղեց փոքր զեմստվոյին մարմինների նպատակայարմարութեան խնդիրը, այլ և որոշ կարծիք յայտնեց գաւառական և ընդհանուր կովկասեան զեմստվոների մասին։

Պէտք է ցանկալ, որ կարելին չափ կատարեալ լինի այն զեմստվոն, որ տրվում է մեր երկրին և մենք ազատ լինենք այն սխալներից, որոնք թոյլ էին տրված այն կանոնադրութիւնների մէջ, որոնք գործադրվեցին հիւսիսում, Ռուսաստանի ներքին նահանգներում։

Խորհրդակցութիւնները կարող են նպաստել մեր առաջ դրած խնդրի քննութեան և բարւոք լուծման։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Երէկ, յուլիսի 11-ին, առաւօտեան ժամի 10-ին, պրինց Նապոլէոնը այցելութեան գնաց Վեհափառ Կաթողիկոսին առաջնորդարանում։ Մուտքի առաջ Նրան դիմաւորեցին երկու վարդապետներ, իսկ դահլիճում կանգնած էին եպիսկոպոսներ և վարդապետներ։ Պրինցը ողջունելուց յետոյ յայտնեց Վեհափառին, որ շնորհիւ Փոխարքայի ձեռնարկած միջոցների, երկրի մէջ շուտով խաղաղութիւն կը հաստատվի, ժողովրդին նիւթական միջոցներ կը տրվեն և հաստատ յոյս յայտնեց, որ աղէտներ չեն կրկնվի։

Տեսակցութեան ժամանակ ներկայ էին Գարեգին և Նահապետ եպիսկոպոսները. Թարգմանն էր Մեսրոպ վարդապետը։

Պրինցին նոյն օրը փոխ այցելութեան գնացին Գարեգին և Նահապետ եպիսկոպոսները։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

—

Բագուի և Նախիջևան-Երևանեան արիւնահեղ դէպքերը չէին կարող անուշադիր մնալ եւրոպական մեծ մամուլի կողմից, որքան էլ Հեռաւոր Արևելքում և Եւրոպայում ամենախոշոր քաղաքական դէպքեր էին տեղի ունենում։ Այդ մամուլի նշանաւոր օրգաններից մինը, «Temps» լրագիրը յուլիսի 13-ի (ն. տ.) համարում տպել է մի թղթակցութիւն Թիֆլիսից, գրված յունիսի 10-ից, Կովկասում տեղի ունեցող խռովութիւնների և հայերի մասին։ Թղթակցութիւնը կարևորութիւն է ստանում այն պատճառով, որ նրա հեղինակը իբրև «Temps» լրագրի սեփական, Պարիզից յատկապէս Թիֆլիս ուղարկված թղթակիցն է, որ մտադիր է շարունակել իր ճանապարհորդութիւնը մինչև Սպահան և սկսել է գրել իր տպաւորութիւնները «Սեվաստոպոլից Սպահան» վերնագրով։ Այդ նկատումով, որքան էլ թղթակցի կարծիքները երբեմն հիմնված լինեն թռուցիկ և մակերեւոյթային դիտողութիւնների վրա, բայց իբրև անմիջական տպաւորութիւններ և կողմնակի ու անաչառ մարդու կարծիքներ՝ ահագին նշանակութիւն ունեն։

«Ովքեր են Կովկասում տեղի ունեցող խռովութիւնների գլխաւոր մեղաւորները»—հարցնում է թղթակիցը, և պատասխանում է. «Ես յաճախ լսել եմ, որ հայերին են մեղադրում. Նրանք բազմաթիւ են Կովկասում. Նրանց չեն սիրում, ոչ կառավարութիւնը, ոչ վրացիները, իսկ թաթար, չերքեզ, քիւրդ մահմեդականները ատում են կրճտում նրանց դէմ։ Սակայն տեսնենք ինչ է հայերի մեղքը»։

Ուրեմն, ֆրանսիացի թղթակիցը, գալով Կովկաս, լսել է և համոզվել, որ հայերին չեն սիրում. հայերի մասին նրան վատ են խօսել թէ ռուս շովինիստները, թէ վրացիները և թէ մահմեդականները։ Բայց ֆրանսիացի ժուրնալիստը, իբրև արդար և անաչառ անձն, կամեցել է քննել և իմանալ թէ ինչի մէջ է կայանում հայերի մեղքը, ինչու նրանց չեն սիրում, ինչ փաստեր կան հայերի դէմ, որոնք արդարացնում են հայերի մասին կազմված կարծիքը։ Եւ նա, մի առ մի վերլուծութեան է ենթարկել հայերի դէմ մեղադրական ակտի բոլոր կէտերը և յանգել է որոշ եզրակացութեան։ Այդ եզրակացութիւնը յօգուտ հայերի է և մենք կաշխատենք եկող անգամ տալ «Մշակի» ընթերցողներին ֆրանսիացի թղթակցի յօդուածի թարգմանութիւնը, որքան այդ հնարաւոր կը լինի։

—

Երբ երկու օր առաջ հեռագիրը լուր բերեց, թէ Կ. Պօլսում ռումբեր են ձգել սուլթան Աբդիւլ-Համիդի վրա, բայց ռումբ գցողի անձնաւորութեան մասին տեղեկութիւններ չէին տրվում հեռագրում, շատերը մեզանից անձկութեան մէջ էին. «Չը լինի դարձեալ հայերի վրա ձգեն»։ Դառն փորձը ցոյց է տուել մեզ, որ խեղճ հայը այժմ քաւութեան նոխազ է դարձել և նրա գլխին են թափվում բոլոր մեղադրանքները։ Բարեբախտաբար, Պետերբուրգի Հեռագրական գործակալութիւնը շտապեց անդորրացնել մեր յուզմունքը. բանից դուրս է գալիս, որ, ճշմարիտ, առաջին րոպէին սկսել են կասկածել հայերին, բայց յետոյ յայտնվել է, որ ռումբ գցողը մուսուլման է եղել։ Ահա այդ հեռագիրը, յուլիսի 9-ից.

«Բացի մի անգլիացի աղջկանից, որ վիրաւորվեց երէկվայ պայթումի ժամանակ, օտարազգիներից ոչ ոք չը փասվեց պայթումից։ Ընդամենը սպանված են 23 հոգի, որոնց թւում մի օֆիցէր և երեք զինուոր, վիրաւորված են 36 հոգի։ Ասում են սպանված է Բահաբէյը, Մէլիմ պրինցի դաստիարակը։ Զինուորական մինիստրը սկսել է խիստ քննութիւն։ Այն լուրը, թէ իբր պայթումի մեղաւորը հայ է չը հաստատվեց։ Եւլդըզին մօտիկ շրջաններում ենթադրում են, որ յանցաւորը՝ մուսուլման է»։

—

Մենք ամեն կողմից գանգատներ ենք լսում, թէ «Մշակը» լռութիւն է պահպանում Բագւում հրատարակվող «Հայեաթ» թուրք լրագրի մասին։ Այդ լռութիւնը ունի իր պատճառները։ Մենք արդէն հէնց առաջին օրերը յայտնեցինք, որ այդ թերթը լինելու է հայակեր. կարծում ենք, դրանով ամեն բան ասված է։ Մենք լաւ գիտէինք, ի նկատի ունենալով խմբագիր Ահմէդ բէկ Աղայեվի անցեալը, որ «Հայեաթը» հանդիսանալու է ոչ թէ թուրք ժողովրդի առաջադիմութեան, բարոյական, մտաւոր լուսաւորութեան օրգան, այլ մի թերթ, որ իր բոլոր ջանքերը պէտք է գործ դնէ թշնամութիւն, երկպառակութիւն սերմանելու հայերի և թուրքերի մէջ։ Այդպէս էլ եղաւ։ «Հայեաթի» խմբագիրները հէնց առաջին օրից կնքեցին իրանց լրագիրը «իսլամական» անունով և դրանով կանխօրէն որոշեցին նրա ուղղութիւնը։ «Իսլամութիւնից դուրս մեզ փրկութիւն չը կայ», «իսլամը պէտք է զօրեղացնենք և տարածենք»—այսպիսի նախաբաններով, նրանք լրագիրը դրին կրօնական հողի վրա և որովհետև առհասարակ ամեն մի կրօն, իր էութեամբ, ձգտումներով, վարդապետութեամբ աններողամիտ է դէպի միւս կրօնները, ուրեմն և դէպի այդ կրօնների հետևողները, պարզ է, որ «Հայեաթ» լրագիրը, չը տեսնելով «իսլամից դուրս փրկութիւն» մուսուլման ժողովուրդների համար, պէտք է դառնայ մի հակաքաղաքակրթական օրգան։

Վերջապէս, ինչ միտք ունի «Հայեաթի» դէմ բանակռիւ մղելը, քանի որ մեր գրածը անհասկանալի պէտք է մնայ թուրք ժողովրդի համար, որի միտքը ամեն օր թունաւորում է «Հայեաթը»։ Այլ բան է, եթէ «Հայեաթի» ստութիւնները, քարոզած վնասակար գաղափարները հերքվէին թուրքերէն և դրանով հնարաւոր լինէր հասկացնել տգէտ և անկիրթ թուրք տարրին, թէ այլ է կրօնը, այլ է ազգութիւնը, թէ գիտութիւնը՝ ընդհանուր մարդկութեան սեփականութիւնն է, թէ բաւական չէ միայն իսլամ մնալ, այլ և անհրաժեշտ է քաղաքակրթվել, գիտութեամբ զինվել. մի խօսքով, Աղաեվների թուրք սրտերի և մտքերի մէջ քամած թոյնի դէմ հակաթոյն տալ. բայց քանի որ մեր երկրի թուրք ազգաբնակութիւնը չունի մի օրինաւոր, իսկապէս քաղաքակրթական օրգան, մեզ մնում է միայն ցաւել և անկեղծօրէն ցաւել, որ մահմեդականների առանց այն էլ հանրածանօթ ֆանատիկոսութիւնը աւելի գրգռվում և սաստկացնվում է և դրանով հէնց ամենամեծ վնասը հասցնվում է իրան, թուրք ժողովրդին։

Մենք շատ լաւ գիտենք, որ «Հայեաթի» ոչ մի համարը դուրս չէ գալիս առանց հայհոյելու «Մշակին» և գարշելի, նողկալի չարախօսութիւններ ու ինսինուացիաններ անելու մեր լրագրի, հայ ինտելիգենցիայի և հոգևորականութեան դէմ, բայց պատասխանել, հերքել Աղաեվների-թուրք Կրուշեվանների գրուածները, մենք այդ գտնում ենք միանգամայն անօգուտ։

Բանակռիւ կարելի է մղել ազնիւ, մաքուր, գաղափարական օրգանի հետ, թէկուզ լինի նա պահպանողական, յետադէմ, բայց ոչ մի թերթի, որի ամբողջ ուղղութիւնը կայանում է նրանում, որ թուրք ժողովրդին, փոխանակ քարոզելու լոյս, զարգացում, ուսում—քարոզում է պարծենալ նրանով, որ Չինգիզխանների, Լէնկթէմուրների պէս նախնիք են ունեցել։

***

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

—

Յունիսի 7-ին

Իմ ստացած մի մասնաւոր նամակը տխուր գոյներով է նկարագրում Շարուրի հայ ժողովրդի դրութիւնը։

Խանլըլարում խմբված ժողովուրդը չի վստահանում գիւղերը վերադառնալ, թուրք խուժանը շարունակում է սպառնական լինել։ Մի քանի օր առաջ Ալաբլուի և Դաշարխի գիւղացիները—18—20 ընտանիքներ—տեղափոխվեցին իրանց գիւղերը, բայց ստիպված էին նորից Խանլըլար վերադառնալ, որովհետև նրանց սպառնում էր նոր յարձակում։ Քէշտաղ և Վարմազեար գիւղերի ժողովուրդը չէ կարողանում իր հունձի տէրը դառնալ։ Յունիսի 24-ին Վայխիր գիւղի թուրքերը Վարմազեարցոց արտերը հնձեցին և տարան։ Մի քանի օր առաջ Քէշտաղցի Զոհրաբ Գէորգեանը երկու սայլ վերցրած գնաց իր հնձած ցորենը բերելու, բայց Դարվիշլարցի թուրքերը թոյլ չը տվին, դատարկ յետ դարձրին նրան. Նոյնպէս [illegible] նոյն թուրքերը Փարչենիսցի Սմբատի սայլը, որը գնացել էր Քէշտաղցի մի այլի հունձ ցորենը բերելու։ Դարվիշլարցիները տանում են հնձած ցորենը և իրանց անկարգութիւններով հայ ժողովրդին պահում սարսափի մէջ։ Յուլիսի 1-ին Վարմազեար գիւղում կոզակները ձերբակալեցին երեք զինված թուրքեր և տարան Բաշնորաշէն, սակայն, սրանց միւս օր արձակեցին։ Յուլիսի 2-ին Քօսաջան գիւղի թուրքերը յարձակվեցին և տարան Յովակիմ Սիմոնեանցի 2 տաւարը, սակայն սրանց յաջողվեց յետ բերել երկու օրից յետոյ։

Խանլըլարում 5—6 հազար ժողովրդի համախմբումից առաջացել է մի քանի տեսակ հիւանդութիւններ. երեխաների մէջ տարածված է ծաղիկն ու դիֆտերիտը, իսկ հասակաւորների մէջ ջերմ և փորլուծութիւնը։ Զգացվում է բժշկի և դեղերի կարիք։

Թուրք ժողովուրդը շարունակում է զինվել. զէնքեր ստացվում են Պարսկաստանից, նրանց մէջ նկատելի են օտարներ, որոնք չեն դադարում պղտորել առանց այն էլ թուրք խուժանի խռովարար միտքը։ Կալվածատէր Շանգիրբէյ Բաշնորաշէնում, յուլիսի 5-ին, ազդեցիկ թուրքերից ժողով էր կազմել հայերի և թուրքերի մէջ հաշտութիւն ձգելու նպատակով, ինքը երաշխաւորելով հայերի խաղաղասիրութեան մասին, սակայն թուրքերը իւրայինների համար երաշխաւորել չուզեցին։ Այդ այն կալվածատէր Շանգիրբէյն է, որը մի քանի օր առաջ Թիֆլիս գնալով, անձամբ ներկայացաւ փոխարքային մի յատուկ զեկուցագրով վերջին խռովութիւնների նկատմամբ։ Շանգիրբէյի կալվածքը նոյնպէս ենթարկվեց թուրքական կողոպուտների։

Նոյն նամակում կարդում ենք, որ յուլիսի 5-ին, Նախիջևանցի Կարապետ Սթարեան գալով Խօք գիւղը, ուր բազմաթիւ սայլեր և ֆուրգոններ թալանվեցին, իր թալանված բամբակները յետ ստանալու, լուր է գալիս, որ Ջնաբերդի վրա յարձակում է եղել. այդ լուրի վրա Խօքի, Կիվրախի և Շահթախտի թուրքերը ձիեր նստում շտապում են դէպի Ջնաբերդ։ Սթարեան շտապում է Խանլըլար իր հետ դարձնելով նաև պատահած ճանապարհորդներին։ Այս բանը հաստատվում է մի մասնաւոր հեռագրով Նախիջևանից ստացված, ուր յայտնած է, որ յուլիսի 5 ին, Նորս գիւղի վրա յարձակում եղաւ, բայց թուրքերից 7-ը սպանվեցին, յուլիսի 6-ին յարձակվեցին Ջնաբերդի վրա և տարան գիւղի նախիրը։ Նամակում կարդում ենք դարձեալ. «Լսեցինք, որ Ղաբաղլու և Զաթմա գիւղերի թուրքերը չորրորդ անգամ յարձակվել են Ազատէր գիւղի վրա, բայց այս անգամ գիւղացիք զօրքի հետ միասին կոտորել են թուրքերին և իրանց գիւղերից էլ դուրս քշել»։

—

Յուլիսի 8-ին

Քաղաքի միակ խօսակցութեան նիւթը երկու Թուրքերի ձեռքով բերված Նախիջևանի կողոպուտի ապրանքների բռնվելն է։

Գիւրջու քարվանսարայի մուտքի դիմաց կանգնած մի մալականի ֆուրգոնի մէջ հայերը նկատելով ինչ որ կասկածելի տանու իրեր ուշադրութիւն դարձրին այդ բանի վրա։ Մի զուգադիպութիւն եկաւ հաստատելու այդ իրերի Նախիջևանի կողոպուտ լինելը։ Նախիջևանի գաւառի Եարմջայ գիւղացի Կիւրեղ Բաբագիւլեանը դատարանական գործով եկած լինելով Երևան և լսելով կողոպուտի ապրանքի մասին շտապում է դէպի ապրանքը և զարմացած ճանաչում է իրերի մէջ իր տանից կողոպտած խալիչան մի անկիւնը մաշված, երկու տարի առաջ վեց րուբլով գնած մի փալաս և կանթերով իր մեծ պղնձեայ կաթսան։ Այդ բանի մասին յայտնեց ոստիկանութեանը. վերջինը անմիջապէս գրաւեց ապրանքը և ֆուրգունչուն—մալականին հարցուփորձի ենթարկելով պարզվեց, որ երկու Թուրք ֆուրգունչիներ, Մաշադի Հուսէյին Թմբուլ-օղլի նախիջևանցի, որը ընտանեկան կապեր ունի մի և նոյն ժամանակ Ղազախի գաւառի Դալբնասամամ գիւղի հետ և Մաշադի Մամադ երևանցի իրանց ֆուրգոններով այդ իրերը բերելով Երևան, 20 պուդի ծանրութեամբ, յանձնում են յիշեալ մալականին Սիմոնովկա գիւղը տանելու համար 5 րուբլի վարձով։ Սիմոնովկա գիւղը գտնվում է Սևանի լճի հիւսիսային կողմում 7—8 վերստ հեռաւորութեամբ, ուտեղից սկսվում է Ղազախի Թուրքերի խայլաղաsեղիների շարքը։ Հասկանալի է, որ այդ կողոպուտի ապրանքը ուղարկվում էր այդ կողմերը գլուխը կորցնելու համար և հաւանօրէն այդ առաջին դէպքը չէր։ Ոստիկանութիւնը Թուրք ֆուրգունչիներին բանտարկեց և նրանցից մէկի—երևանցի Մաշադի Մամադի տունը խուզարկութիւն կատարեց, թէև, ինչպէս ասացին, անարդիւնք։ Այդ իրերի մէջ կան և սնդուկ, հագուստեղէն, կարի մեքենայ, գաւազանի արծաթեայ գլուխ, մի հատ եկեղեցու արծաթեայ շամադան, նաև մի բերդանի սիստեմի հրացան 130 փամփուշտներով։ Բացի այս նախիջևանցի մի երիտասարդ—Ալէքսան Եավրեան—պնդում էր, որ ինքը տեսաւ իրերի մէջ իր մի ծանօթի—Թմբուլցի արդէն սպանված Խաչատուրի (նախկին պօչտալիօն) իրերից մի քանիսը։

Այս դէպքը զարթեցրեց մի այլ խնդիր. այսօր առաւօտ տեսողներ են եղել Դիլիջանի կողմը գնացող զարմեալ կասկածաւոր իրերով բարձված երեք ֆուրգոններ, որոնց ետևից մարդիկ ուղարկվեցին, այդ ֆուրգոնները ինչպէս ենթադրվում է, պէտք է լինեն բանտարկված Թուրքերի ֆուրգոնները։

Ամբողջ քաղաքը այնքան հետաքրքրված չէ ապրանքի բռնվելով, որքան այն հարցով, թէ բանտարկված Թուրքերը որպիսի պատժի պիտի արժանանան։

Սպասենք այդ էլ տեսնենք։

Կովկասի Փոխարքայի կարգադրութեամբ մի քանի գիւղերի ատրիներին կառավարչական զէնքեր բաժանվեցին Թուրքերի յարձակումներից պաշտպանվելու համար։ Արվնի, Դուգին և Ղոյլասար գիւղերին բաժանեցին առայժմ 20-ական հրացան իւրաքանչիւրին։

Ա—Դօ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Աստարա, յունիսի 15-ին

Այսօր պօստով ուղարկեցինք խմբագրութեանդ հասցէով մի հարիւր րուբլի հանգանակված Աստարայի հայերից Նախիջևանում գաղանութիւններից վնասված հայերի օգտին, խնդրելով խմբագրութիւնից հասցնել ուր հարկն է։

Նուիրատուներն են. Պ. Ներսիսեան, Կ. Ահարոնեան 25-ական րուբլի, Գ. Եգանեան, Գ. Եգունեան, Կ. Եգանեան 10-ական ր., Վանեան, Մանգասարեան, Յունանեանց, Բ. Տէր-Յովհաննիսեան 3-ական ր., Արշակ Բ. Յովհաննիսեան, Կոստի Օհանեան, Սերգէյ Դանիէլեան, Աղախանեան, Մ. Թովմասեան, Թագւորեան 1-ական ր., Անտօն Առաքելեան 2-ական րուբլի։

Կար. Եգանեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, յուլիսի 8-ին

Մօտ կէս տարի հրապարակ նետված հայ-թուրքական ընդհարման դժբաղդ հարցը առաջ բերեց երկու միմեանց հակառակ գործող ույժեր։ Եւ կարելի է ասել, մէկը այդ ույժերից ճնշողը՝ սեղմեց միւսը,—օգտակարը։

Բագուի չարաբաստիկ կոտորածից յետոյ այդ երկու գործօնները յայտնի են ամենքին։ Մէկն իր սև ծրագրով, մթին ույժերով, կենդանի մարդկանց, կանանց, ծծկեր մանուկների կեանքն ու գոյքը անխնայ խանձեց սրով և հրով, միւսը յայտնապէս, մարդասիրական մեծագործութեամբ մահասարսուռ ճիրաններին իրական օգնութեան հասաւ, սէր, խաղաղութիւն, եղբայրութիւն քարոզելով։

Շատ անմխիթար, շատ անմոռանալի անցքեր կատարվեցին այս կարճ միջոցում, անցքեր՝ որոնց նմանը պատմութեան մէջ հազիւ թէ ճարվի։

Բայց մի հանգամանք, կարծէք թէ՝ հանգստութիւն է բերում մեր տխրամած սրտերին, արիւնահոս անցեալը, անմոռանալին՝ մոռանել տալու։ Այդ այն է՝ երբ մի-մի լսվում, տեսնվում են խռովարար ույժերի իրանց ազգակից հասարակութեան բարի մասի ձեռքով կրած անմիջական պատիժը, մի միջոց, որ ձեռք առած բոլոր միջոցներից ամենալաւ և գործնականն է՝ խաղաղասէր ժողովուրդների կողմից—խռովութիւնը՝ խռովարարների հետ տեղն ու տեղը չքացնելու։

Ինձ պատմեցին որ Սալմաստի Դիլման քաղաքում մի քանի Շահթաղթից [1]) եկած Թուրքեր մաքերը գրգռում էին հայերի կոտորած սարքելու։ Դիլմանի խաղաղ Թուրքերի աչքերից չեն վրիպում այդ, իսկոյն ոտքի են կանգնում, իրանց ձեռքով շէյթանի նզովեալ ծրագիրը գլխին սև անում։

Առ հասարակ տեղացիները ռուսահպատակների հետ չափվելուց... պարզն ասած, վախենում են, պատճառը. պատճառը գիտէ իւրաքանչիւր պարսկահպատակ... իսկ այս դէպքում վտանգի լրջութիւնը և իշխանութեան վերաբերումը դէպի այս հարցը կշռելով՝ միաբան յարձակվում են խռովարարների վրա և զորս դու պատուիրեցիր քծօթակում (գանակոծում)։

Աղմուկի տեղը հասնում են նաև՝ իշխանութեան մարդիկ և պակաս թողածը նրանք լրացնում...

Կեղտոտ ույժերի հրէշ առաջնորդները ջարդված, խայտառակված իշխանութեան և հասարակական կարուկ դատաստանի առաջ, հազիւ հազ գլուխները փախցնում-անհետանում են, միւս անգամ Դիլմանի ջուրը չը խմելու պայմանով։

Մի այլ, թէպէտ աննշան, բայց այժմեան անցքերին կապակից դէպք Ուրմիումն է կատարվում։

Մի առևտրականի ծառային մի սէյիդ փայտով հարուածում է, գուցէ և նոյն չար մաքերով տոգորված։ Շրջապատի խաղաղ Թուրքերի ճշգրիտ ցուցմունքներով սէյիդը իշխանութեան կողմից պատժվում է ի խրատ բոլոր միւս խռովարարների։

Օրինակելի և խրատական միջոց, երբ իշխանութիւնը ժողովրդեան խաղաղասէր մասսայի հետ միջոցի գործադրութեան մէջ համերաշխ են։

Խաղաղութեան բարեկամ Թուրք և հայ եղբայր ժողովուրդներ, այդ միջոցները օրինակելի են. Նրանց արդիւնքը խաղաղութիւն է։

Արգար Տէր-Եսայեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին ժամանակներս Օդէսսայից Շվէյցարիա և Անգլիա են գաղթել մօտ 20,000 հոգի։ Գաղթականների թիւը Ռուսաստանից վերջին ժամանակներս չափազանց մեծանում է։ Նրանք փախչում են Ռումինիայով և Ունգարիայով։

—

Թէհրանից մեզ հաղորդում են, որ այնտեղ կազմվել է հայ կանանց Բարեգործական ընկերութիւն, որի կանոնադրութիւնը շուտով պէտք է առաջարկվի Վեհափառ Կաթողիկոսին և պարսից Շահին, հաստատելու համար։

—

«Кавказъ»-ի ասելով Վրաստանի նոր նշանակված էկզարխ, սրբազան Նիկոլայի Թիֆլիս գալը սպասվում է օգոստոս ամսի առաջին կիսում։

—

Յուլիսի 9-ին Դավիդովեան փողոցում, Մելիքօվի տանը մէջ գտնվող Սիմենսի ֆիրմայի գրասենեակում սպանվեց այդ գրասենեակի կառավարիչ Ֆրիդրիխ Ամմօնը հետևեալ պատճառով։ Վերջին օրերս այդ գրասենեակն էր մտնում փող ստանալու մի Թուրք, Սամադ-Ասկեր օղլին, որ խանութ ունի Գետաբէկի պղնձահանքերի գործարանի մօտ։ Կառավարիչը դրան երկու անգամ պատասխանում է, որ ինքը դեռ ևս կարգադրութիւն չէ ստացել գործարանից նրան փող վճարելու։ Ասկեր-օղլին անբաւական մնալով կառավարչի պատասխանից, հանում է դաշոյնը, յարձակվում է Ամմօնի վրա և նրան մահացու հարուած է հասցնում ծոծրակի մասում։ Ամմօնը իսկոյն և եթ մեռնում է։ Նրան օգնելու համար աճապարող օգնական Վեոցէլը նոյնպէս վիրաւորվում է։ Դրանից յետոյ Ասկէր-օղլին արնոտված դաշոյնը ձեռքին փախչում է դէպի փողոց, աշխատելով թաքնվել։ Անցորդները նկատելով փախչող չարագործին, սաստիկ վախենում և ցրվում են դէս ու դէն։ Մարդասպանի ետևից հասնում է ոստիկանը, նրան զինաթափ է անում և բռնում։ Վիրաւորված ոճրագործին տարել են Միքայէլեան հիւանդանոցը։

—

Թիֆլիսից հաղորդում են «Каспій» լրագրին, որ Փոխարքայի ոստիկանական մասի դիւանատան մէջ արդէն մշակել են Բագուի նահանգի վարչական կառավարութեան հետևեալ ծրագիրը։ Մտադրութիւն կայ Բագու քաղաքում մտցնել քաղաքապետի պաշտօն երկու ոստիկանապետներով և նրանց 4 օգնականներով։ Քաղաքը կը բաժանեն 14 ոստիկանական քաղաքամասերի։ Իւրաքանչիւր 7 քաղաքամասը կը յանձնվի մէկ պօլիցմէյստէրի և նրա երկու օգնականների վարչութեան. քաղաքի շրջանի մէջ են մտնում Բիբի-Էյբատ, Բալխով, Սպիտակ և Սև քաղաքները։ Նահանգապետի համար բնակութեան տեղ է ի նկատի առնված Շամախի քաղաքը, ուտեղ հին նահանգապետներն էին բնակվում։ Ոստիկանական վարչութեան և քաղաքամասերի ներքին շտատն էլ վերակազմվում է, որի վերաբերմամբ ծառայողների նոր պաշտօնեաների քանակութիւնը մեծանում է։

—

ՂԱԶԱԽԻՑ մեզ գրում են. «Շամշադնի Բադա գիւղացի երկու հայ երիտասարդ, ցանկանալով իրանց պաշտպանութեան համար զէնք ունենալ, զէնք են փնտռում. Գէօվջալլուի Թուրք գիւղացիք խոստանում են երկու հրացան վաճառել նրանց. միամիտ երիտասարդները մտնում են Թուրք գիւղը, հրացանները գնում, փողը վճարում և դուրս գալիս այնտեղից։ Փոքր ինչ հեռանալով, յանկարծ թընդում են Թուրքերի կողմից հրացանները. մէկն ընկնում է հայերից, իսկ միւսը վիրաւորված փախչում։ Թուրքերից երկուսին բռնել են. նրանք աշխատում են ցոյց տալ թէ հայերը գողութեան էին եկել։»

—

ՂՈՒՐԴՈՒՂՈՒԼՈՒՑ մեզ գրում են. «Մեր կողմերում ամեն ինչ խաղաղ է, շնորհիւ Թուրքերի քչութեան։ Բոլոր ժողովուրդն ուրախ է, որ անմիտ ու աւերիչ խառնակութիւնները այստեղ տեղի չունեցան։ Սակայն կան մարդիկ, որոնց մեր ներկայ դրութիւնը հաճելի չէ, այլ ըղձալի է տեսնել այնպիսի վիճակ, որպիսին տիրում էր երբեմն Բագվում, Նախիջևանում և այլ տեղեր։ Նրանք ի նպաստ իրանց նպատակի զանազան սուտ ու դրգռիչ լուրեր են տարածում թէ Թուրքերի և թէ հայերի մէջ, նպատակով առանձին մարդկանց անուան հետ կապելով այդ լուրերը։ Այսպիսիներ կան և՛ հայերից և՛ Թուրքերից։ Շնորհիւ այն բանի, որ նրանք ժողովրդից ճանաչված են իբրև ստախօս, անբարոյական, ու խառնակիչ մարդիկ, նրանց «մուրազը» փորներին է մնում։ Սակայն նրանք չեն վհատվում և եռանդով շարունակում են իրանց գործը։ Գուցէ մի բան աջողացնէին, եթէ մեր գիւղը զինուորական դրութեան պատճառով, զօրքեր չը գային։

—

ԹԷՀՐԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Տեղիս հայոց երկսեռ դպրոցների հոգաբարձութիւնը սրանից երկու ամիս առաջ իր հրաժարականն էր ներկայացրել Պարսկա-Հնդկաստանի հայոց հոգևոր կառավարութեան, չը նայելով որ նրա պաշտօնավարութեան ժամանակամիջոցը (4 տարով) չէր լրացել։ Հոգաբարձութեան հրաժարականի գլխաւոր պատճառը այն հանգամանքն էր, որ տեղս գտնվող մի քանի անհատներ, (մեծ մասամբ ոչ տեղացիներ), որոնք ոչ մի կապ չունեն վերոյիշեալ դպրոցների հետ և նրանց խաղաղութիւնը շարունակ վրդովում էին իրանց անձնական և կեղտոտ հաշիւների համար, գրեթէ զզուեցրել էին հոգաբարձութեան և խոչընդոտ էին հանդիսանում նրա գործունէութեան կանոնաւոր ընթացքին։ Ահա հէնց այդ ինտրիգները չը կարողանալով տանել հոգաբարձութիւնը, տուեց իր հրաժարականը, չը նայելով, որ առաջնորդական փոխանորդ Բագրատ վարդապետը մի քանի անգամ խնդրել էր նրան շարունակել իր պաշտօնավարութիւնը դեռ ևս երկու տարի։ Նշանակվեց նոր ընտրութիւն, որից առաջ վերոյիշեալ անհատները երկար, բայց ապարդիւն պրօպագանդա անելուց, յետոյ աշխատում էին իրանց մարդկանց հոգաբարձական կազմի մէջ մտցնել։ Բարեբաղդաբար Թէհրանի ընիկ ժողովուրդը այդ մարդկանց որոշ տիպը լաւ ճանաչելով հոգաբարձական նոր ընտրութեան ժամանակ բոլորովին տապալեց դրանց, որոնց պարագլուխը ստացաւ միմիայն երեք ձայն։ Ժողովը կայացաւ պ. Յովսէփ Միրզայեանի նախագահութեամբ։ Ընտրվեցին հոգաբարձուներ՝ պ. պ. Ա. Ջալալեան (135 ձայն), Ա. Թունեան (134), Յ. Մարտիրոսեան, Վ. Մեսրոբեան, Ա. Տէր-Յովհաննիսեան, Պ. Աբրահամեան և Ա. Ղարաբէգեան։ Իսկ իբրև դրանց անձնափոխանորդներ, Տ. Յովսէփեան, բժ. Պետրոսեան, Ա. Մելիք-Աբրահամեան, Մ. Անջէլլօ, Կ. Պօղոսեան, Յ. Միրզայեան և Ա. Մահտեսի Պետրոսեան։ Հոգաբարձական նոր կազմի աջող ընտրութիւնը արտայայտում է Թէհրանի հայ ժողովրդի գրեթէ ամբողջութեան ցանկութիւնը»։

[1]) Շահթաղթը սահմանաբերանում ռուսական հողի վրա բազմամարդ Թիւրքի գիւղ է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Յունիսի 27-ին

Պարսկա-թուրքական սահմանագլուխ

Վերջապէս Թաւրիզից այստեղ հեռագրվեց անուանի աւազակապետ ցեղապետ Ջաֆար աղայի և նրա մի քանի հետևորդների սպանութեամբ պատժվելը, որը այստեղերում շատերի կողմից օրէցօր սպասվում էր։ Մանրամասնութիւնները դեռ պակասում են։ Լուրը Սալմաստում առհասարակ մեծ տպաւորութիւն է գործել քրիստոնեայ և Թուրք ժողովուրդների վրա. ուրախութիւնը և տխրութիւնը հաւասար է. ուրախ է ժողովուրդը, որ Սալմաստն ազատվեց այդ «պատիժ-պատուհասից». տխուր է՝ որ Ջաֆար-աղայի եղբայրների, որդու և ցեղակիցների վրէժխնդրութեան կենթարկվի։ Կան և վրդովված ցաւացողներ այդ սպանութեան տեսակի և պարագաների մասին, որին ենթարկվեց աւազակապետը։

Քիւրդերը, աւելի ավդօյիները (որ ցեղին պատկանում էր Ջաֆար աղան) մեծ սուգշիւանի մէջ են։ Սպանութեան լուրը երբ հասնում է Ջաֆար-աղայի ընտանիքին, վերջինիս եղբայր Սըմըկօն կարծում է, թէ էլի սոյքաթ (անհիմն տարաձայնութիւն) է, ինչպէս սրանից առաջ շատ անգամ լսվեց և, ծառաներին ուղարկում է Սալմաստ ստուգելու։ Ղուլամները երբ վերադառնում են և գուժում լուրի ճշգրտութիւնը, Սըմըկօն լսելով այդ ջախջախիչ լուրը, ձեռքում պատրաստ ունեցած հրացանով մի գնդակ է հասցնում տարաբախտ գուժկանի կուրծքին և գետին թաւալեցնում անշնչացրած և սկսվում է քրդական նշանաւոր, աղեկտուր ընդհանուր «վա՜յ լը մեն, վա՜յ լը մըն»-ները, ի հարկէ, Ջաֆար-աղայի համար...

Թաւրիզից ստացված մի պաշտօնական հեռագրի համաձայն, Սալմաստի կառավարութիւնը երբ Ջաֆար-աղային յաջորդող սահրասդար (սահմանապահ) Մուստաֆա-աղային կանչում է հրահանգները տալու, ավդօյինների կողմից ենթադրվող լինելիք անկարգութիւնները զսպելու խնդրի վերաբերմամբ, նաև «մուշտուլուղ» ստանալու նպատակով, նրան՝ Ջաֆար-աղայի մահապատժի լուրը հաղորդելիս՝ Մստօն, որ Ջաֆարի նախկին տիրոջ հետը այնքան էլ բարեկամ չէր, այնուամենայնիւ, հրապարակով աղի-աղի արտասուք է թափում լուրի առաջին ազդեցութեան տակ։

Ջաֆար-աղայի Թաւրիզ գնալու խնդրում, Սալմաստի մի ասորի եպիսկոպոսի մատ կայ խառն. ասում են, որպէս թէ վերջինիս համաձայնութեամբ և դրդմամբ Ջաֆար-աղան յօժարվել էգնալ Թաւրիզ, որի հետ շատ բարեկամ է եղել աւազակապետը։ Եպիսկոպոսի դրութիւնը, իբրև թէ կրիտիկական է այժմ։

Ասում են, որ սահմանագլուխը երկու կողմից էլ ջանք է արվում մաքրելու և, որպէս թէ շուտով հերթը կը հասնի Շէրիֆ-բէգին (Թիւրքաց համիդիէ սահմանապահ)։ Դարձեալ լսվում է, որ Շամզդինանի շէյխ Մուհամմէդ-Սըդըկ (վերջին արևելեան պատերազմի տխրահամբաւ շէյխ Իբադ-ուլլահի որդին), որ կիսանկախ կերպով իշխում էր բաւական ընդարձակ և բեղմնաւոր՝ Թիւրքական մի հողաբաժնի վրա, Կ. Պօլիս կանչված է եղել, յետ չը դարձնելու նպատակով։

Պարսկաթրքական սահմանագլուխները մաք-

ընելու գործը, խիստ կարևոր մի գործ է. սահմանագծերը խնկապէս «օրէն է հոսում» շնորհիւ անսանձ քիւրդերի. երկու կողմերն էլ անց ու դարձը խիստ անապահով վիճակի մէջ է. պէտք է միայն սպասել, թէ ինչքան անկեղծ և ինչքան աջող կերպով կը կատարվի այդ մաքրագործումը...

Թաւրիզից բաւականաչափ զօրք է եկել Սալմաստ և, շարունակվում է գալ: Եթէ հաւատ ընծայենք այս քանի օրերում տարածված լուրերին, Մակուի կառավարիչ սահմանապահ խանը, Յօյի ամիր-Թումանի (ընդհանուր հրամանատար) հետ շուտով Սալմաստ կը գան բազմաթիւ զօրքով, ավղոյինների ենթադրական յարձակումներին դիմադրելու նպատակով:

Մօտ 15 օր առաջ Սալմաստի Քէօհնէ-շէհէր աւանում, գիշերով գողերը մի խեղճ հայի են սպանում իր դռան առաջը: Կարծվում էր, որ այդ սպանութիւնը սրիկաների կողմից էր արված ընդհանուր շփոթութիւն, իրարանցում առաջ բերելու մտքով. բարեբաղդաբար ժողովրդի ընդհանուր տրամադրութեան վրա ազդել չը զօրեց: Թաւրիզից առանձին մամուր է եկել այժմ այդ խնդրի համար և, ժամանակամիջոց ու պահանջ է դրել՝ կամ ոճրագործը և կամ 1000 Թուման փող արնագին տալ:*) Պահանջը Թուրքերին է արված:

Շատ գովաբանելի է պարսիկ կառավարութեան բռնած խիստ ընթացքը, ներկայ ընդհանրական տագնապի, արիւնհեղային վարակիչ խնդրի վերաբերմամբ:

Ցորենի գինը 6 Թումանի է իջել բեռը: Շատ հաւանական է էլ աւելի էժանանայ. բերքը չը տեսնված կերպով առատ է այս տարի: Միշտ առատ անձրևներ են եկել և գալիս են: Երկրագործները երկիւղ են կրում առատօրէն գալիք անձրևներից: Երբեք անգամ ընկոյզի մեծութեամբ կարկուտ է տեղացել 5—10 րոպէ տևողութեամբ. տուած վնասը քիչ է բարեբաղդաբար:

Ճանապարհները դեռ այնքան ապահով չեն ազատ երթևեկութեան համար դէպի Ռուսաստանը:

Կովկասեան յուզումների ազդեցութեան տակ ընդհանուր տրամադրութիւնը Թոյլ է—լաւ է այժմ, պէտք է ասել:

Յ.

—

Յ. Գ. Հէնց այս րոպէիս լուր բերին, որ Շէրիֆ-բէգը Ջաֆար-աղայի այն ոխերիմը, ավղոյինների սպանված ցեղապետի տուն—կայքը փոխադրել է տուել Բաշ-Կալէ նրանց ապահովցնելու մտքով: Մարդու հիացումն է առթում այս լեռնական ցեղի ազգային նախանձախնդրութեան — բանիբի զօրեղ զգացումը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Ժընևվից հեռագրով հաղորդում են «Times» լրագրին «Դրօշակ» լրագրի հետևեալ գրութիւնը:

«Այժմ մենք հնարաւորութիւն ունենք Եւրոպային հաղորդելու Կ. Պօլսում կազմված մի յանդուգն նախագծի մասին: Բռնված մի Թղթակցութիւն վկայում է, որ սուլթանը օգտվելով Ռուսաստանի խառնակութիւններից, ընդունել է Գերմանիայի մշակած ծրագիրը Կովկասը նուաճելու համար: Այդ դաւադրութեան հաղորդակից Թուրք ագնուականութիւնը, կազմակերպեց հայերի կոտորածը երկրում քրիստոնեայ ազգաբնակութիւնից ազատվելու և Կովկասի նուաճումն Թուրքերի ձեռքով դիւրացնելու համար: Թիւրքիայի զօրքերը, Կարսը մի կողմն Թողնելով, սահմանը անցնելու են Բայազէտի մօտ և դիմելու են Նախիջևանի և Բագուի վրա: Ցամենայն դէպս նրանք պատրաստակամ են գտնելու մահմեդականներին Ռուսաստանի դէմ ապստամբելու: Թուրքերի ձեռքով այսքան երկար ժամանակ անպատիժ կերպով կատարվող սպանութիւնները լոկ նախերգանք են: Հայերը պատրաստ են մինչև հնարաւորութեան վերջին ծայրը դիմադրելու այս քաղաքական ձգտումին դէմ:

*) Թուրքի մէկը, կարծիք էր յայտնել հայի համար այնքան փողը պահանջելու առիթով. մամուր Էհդի շամ-Խալվաթն վրդովված պատասխանելիս է եղել թէ' ինչպէս Աստծու առաջ, նոյնպէս մեր Թագաւորի առաջը' իր ամեն հպատակները հաւասար են, հայն որն է, Թուրքն որ, ջհուդն որ... Երանի թէ բազմաթիւ լինէին Շահի ճիշտ հայեացքը յայտնող այդ տեսակ պաշտօնեաների թիւը...

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

9 յուլիսի

ՍԻՄՖԵՐԱՊՕԼ 9 յուլիսի: Սիմֆերօպօլում ապրող ուսանողները իրանց ընկերական ժողովում որոշել են չը բռնանալ իրանց պարապմունքները վերսկսողների կամքի վրա:

ՍՕՖԻԱ, 9 յուլիսի: Ֆրանսիական մինիստր-բեզիդենտ Ալլիզէն և Պետերբուրգի բօլգարական դեսպան Ստանչեվը բանակցութիւններ են սկսել Ֆրանսիայի և Բօլգարիայի միջև առևտրական և ծովային դաշնագիր կազմելու վերաբերմամբ:

ՊԱՐԻԶ, 9 յուլիսի: Կրետէում ապստամբութիւնը սաստկանում է: Տերիսսայի ապստամբների կոմիտէտը որոշեց երեք պատգամաւորներ ուղարկել Աթէնք: Վիտաէն մի ժամից աւելի խորհրդակցեց մինիստր-նախագահ Ռուվիէի հետ: Բերլինի ֆրանսիական դեսպան Բիհուրը նոյնպէս եկաւ արտաքին գործոց մինիստրութիւնը:

ՎԻԲՈՐԳ, 8 յուլիսի: Փոխ-գնդապետ Կրամարենկոն վախճանվեց: Մարդասպան Պրօկօպէն տարվել է զինուորական հաւպտվախտը:

ՊԱՐԻԶ, 9 յուլիսի: Հերքվում է Մենիլէքի ենթադրեալ ճանապարհորդութիւնը դէպի Եւրոպա:

ՎԻՏԵԲՍԿ, 8 յուլիսի: Երէսլավկում ծանր կերպով ոտքից վիրաւորեցին պրիստաւ Ջելեպինօկին:

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 9 յուլիսի: Ռուզվելտը հրատարակել է այն յայտագիրը, որով Ջինաստանը շահագրգռված տէրութիւններին է դիմել, յայտարարելով, որ ընդունում է ռուս-ճապօնական խաղաղ յայտագրի այն կէտերը, որոնք շօշափում են Ջինաստանի շահերը, որ կը մտցվեն նախնական համաձայնութիւն կայացնելուց յետոյ: Լրագիրների հաղորդելով, Ռուզվելտը ասել է, որ Միացեալ-Նահանգների պատասխանը Ջինաստանի յայտագրի վերաբերմամբ յետագայում կը հրատարակվի, յամենայն դէպս խաղաղութեան հարցի համար կայանալիք կոնֆերենցիայից ոչ վաղ:

10 յուլիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: «Правительств. Вѣстникъ» լրագրում տպված է. «Ի նկատի ունենալով, որ վերջերս առանձին կառավարչական հաստատութիւնների կողմից պաշտօնական հաղորդագրութիւններ տպելիս «Прав. Вѣстникъ»-ի մէջ, ծագում են տարաձայնութիւններ, ներքին գործերի մինիստրը կարգադրութիւն արեց, որ այսուհետև ամեն անգամ այդպիսի հաղորդակցութիւն տպելիս, ցոյց տրվի թէ որ հաստատութիւններից է բղխում այդ հաղորդակցութիւնը: Իսկ այն կառավարչական հաղորդագրութիւնները, որոնք պէտք է զետեղվեն առանց նշանակելու առանձին հաստատութեան կամ անձի անունը, կարող են տպվել ոչ այլապէս, քան ամեն անգամ ներքին գործերի մինիստրի յատուկ Թոյլատուութեամբ, մամուլի գործերին վերաբերեալ գլխաւոր վարչութեան միջոցով:

10 յուլիսի

ԿՕՊԷՆՀԱԳԷՆ, 9 յուլիսի: Խրիստիան Թագաւորը Թագաւորական ընտանիքի անդամներով այցելեց գերմանական էսկադրայի «Կայսր Վիլհելմ II» ծովապետական նաւը: 6 զրահաւորներից և երկու կրէյսէրներից բաղկացած էսկադրան կանգնած է Կօպէնհագենեան նաւահանգստում:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 8 յուլիսի: Կումանօվի մօտերքում սերբիական չետայի և Թիւրքիական զօրքի մէջ ընդհարումն ծագեց: Սերբերը ունեցան սպանվածներ 4, իսկ Թուրքերը 10 հոգի: Այսօր ստորագրվեց Բօլգարիայի և Սերբիայի միջև առևտրական դաշնագիրը:

ԲԵՐԼԻՆ, 10 յուլիսի: «Vossische Zeitung»-ի Թղթակցի Իօկօհամայից ուղարկած տեղեկութեան համեմատ դիպլոմատիական չեզոք շրջաններում ենթադրվում են, որ Եապօնիան գրկեց Անգլիային արևելեան Ասիայում ունեցած առաջնակարգ դիրքից: Մի դիպլոմատ, որ շրջակայել է Ֆօրմօզայի մօտ գտնված Ֆօկիէն չինական գաւառում, պատմում է, որ գրեթէ ամբողջ գաւառում գտնվում են եապօնական բազմաթիւ գաղութներ, որոնք ցոյց են տալիս Եապօնիայի գործադրած որոշ սիստեմը այդ ուղղութեամբ: Միկարծիք էլ կայ, որ Եապօնիան պատռում է Անգլիային ոչ միայն Հօնգկօնգի, այլ և Հնդկաստանի վերաբերմամբ:

ՆԻՒ-Եօրկ, 10 յուլիսի: Ամերիկական կառավարութիւնը չինական յայտագրին մեծ նշանակութիւն է տալիս: Նա շատ կը ցանկանար ի նպաստ Ջինաստանի որ և է օգտակար բան անել, որովհետև ամերիկական ապրանքների բօյկօտը արդէն իրականացած փաստ է:

ՎԱՐՇԱՎԱ, 10 յուլիսի: «Варш. Кур.» ասելով կազմակերպված է կին գրողների և ուսուցչուհիների դաշնակցութիւնը:

ՊՐԵՄԵՆՉՈՒԿ, 10 յուլիսի: Վերսկսվեց «Южн. Слово»-ի հրատարակութիւնը:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 10 յուլիսի: Այսօր հոգեհանգիստ կատարվեց Հին-Սերբիայում և Մակեդօնիայում սպանվածների համար: Ներկայ էին կառավարութեան անդամները, պաշտօնական նշանաւոր մարդիկ: գեներալներ, բազմաթիւ սպաներ և ահագին քանակութեամբ ժողովուրդ: Վանքի ներսը ծածկված էր սև մահուդով: Երբ քահանան սկսեց արտասանել հարիւրաւոր սպանվածների անունները, բոլոր ներկայ եղողները անասելի կերպով յուզվեցին:

ՍԻՄԼԱ, 10 յուլիսի: Լորդ Կերզօնը հիւանդացաւ:

11 յուլիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Պաշտօնական տեղեկութիւններ Հեռաւոր Արևելքից յունիսի 10-ին չեն ստացվել:

ԳՈՒՆՁԺՈՒԼԻՆ, 10 յունիսի: Այստեղ լուր տարածվեց, որ գլխաւոր շտաբը սաստիկ կրճատում է այն վագօնների թիւը, որ տնտեսական ընկերութիւնները խնդրում են Հեռաւոր Արևելք ապրանք ուղարկելու համար: Գործող զօրքի մէջ չեղած անձանց համար դժուար է երևակայել, թէ ինչ ահագին անփոխարինելի ծառայութիւն են մատուցանում տնտեսական ընկերութիւնները, որոնք այստեղ լաւ են տրված: Մեծ մասը ապրում են այստեղ առանց ամենափոքր կօմֆօրտի և այն քիչն էլ, որ ստանում են, շնորհիւ այդ ընկերութիւնների: Ուստի հասկանալի է, որ այդ լուրը ընդհանուր դժգոհութիւն է առաջացնում, թէև քիչ հաւանական է երևում: Կասկածելի է Թւում, որ շտաբը զօրքի ծառայողներին օգնութիւն չը հասնէ, հնարաւորութիւն տալով ընկերութիւններին ոչ միայն չը կրճատել գործունէութիւնը, այլ ընդհակառակը ընդլայնել:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 յուլիսի: Թագաւոր Կայսրը Մեծ Իշխան Միխայէլ Ալէքսանդրովիչի հետ բարեհաճեց մեկնել յուլիսի 10-ին «Պօլերնայա Զվեզդա» կայսերական զբօսանաւի վրա, դէպի շխերները՝ գերմանական կայսրին հանդիպելու, որ այս տարի ճանապարհորդում է իր «Հօհենցօլլերն» զբօսանաւի վրա բալտիական ծովում Ֆինեան ծոցում:

ԼՕԶԻ, 10 յուլիսի: «Նօյէ Ցայտ Պրէսսէ» լրագրի լուրը, Թէ երբ անցեալ 2 բաթ համենի փողոցում տեղի ունեցած ցոյցի ժամանակ կօզակները գնդակ էին արձակում ամբոխի վրա, սպանել են երեքին և վիրաւորել վեց հոգի,—չէ համապատասխանում ճշմարտութեան: Առ հասարակ, արտասահմանեան մամուլի մէջ վերջին ժամանակներս տպվում են շատ սուտ լուրեր Լօձիի մասին: Պէտք է հաստատել, որ քաղաքը զինուորական դրութեան մէջ յայտարարելուց ի վեր, կեանքը նրա մէջ ընթանում է բոլորովին կանոնաւոր, շնորհիւ իշխանութիւնների ձեռք առած միջոցների:

ԲԵԼԳՐԱԴ, 10 յուլիսի: Այսօր ընտրութիւնները կայացան ամբողջ երկրում: Ամեն տեղ պահպանվեց կարգը, բացի Կրագուեվայից, որ սօցիալիստները մի փոքր անկարգութիւն առաջ բերեցին: Մինչև այժմ քաղաքների մէջ յայտնի ընտրութիւնների հետևանքները տուել են ինն անկախ արմատականներ, երեք չափաւոր արմատականներ և մի սօցիալիստ: Ուրիշ կրկնաքուէարկութիւններ կան:

ԱԹԷՆՔ, 11 յուլիսի: Յունական կառավարութիւնը յանձնեց մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչներին, յարուցանել հարց Կրէտէում՝ միջազգային զօրախմբերը փոխարինելու յունականով, իբրև միակ միջոց վերահաստատել կարգը կղզու վրա:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ

28 յունիսի

Բօրսայի դիսկօնտը	$5^{1}/_{2}$—$6^{3}/_{4}$% »
Պետական 4% ռենտան	$84^{3}/_{8}$ — »
I Խաղար. տոմսերը	400— — »
II » »	300— — »
III » »	265— — »
Թիֆլիսի քաղաք. Կրեդիտ. Ընկ.	— — — »
Բագուի » » »	— — — »
Թիֆլիսի հող. բանկի 5%	— — — »
» » » $4^{1}/_{2}$%	— — — »
Բագուի նաւթ. Ընկ.	— — — »
Կասպիական Ընկ.	— — — »
Մանթաշեան և Ընկ.	203— — »
Նօբէլի և ընկ.	— — — »

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

(Ժամերը նշանակված են Պետերբուրգի հաշւով. իսկ Թիֆլիսինը 58 րոպէ կամ մի ժամ աւելի ուշ պէտք է հաշւել).

—

	Պօստ.	Մարդ.	Արագ.	Ապր.
Բագուից դուրս գալը	4.33	12.38	1.18	5.10
Թիֆլիս հասնելը	10.43 առ.	5.51	2.22	11.10
Թիֆլիսից դուրս գալը	11.28	6.39	10...	6.58
(Թիֆլիսի ժամանակով)	12.26	7.37	10.58	7.48
Բաթում հասնելը	12.31	7. 8	8.16	12.42
Բաթումից դուրս գալը	5.55	10. 9	9.33	
Թիֆլիս հասնելը	6.29	10.33	7.39	
Թիֆլիսից դուրս գալը	7.29	11.13	4.59	
(Թիֆլիսի ժամանակով)	8.27	12.11	5.57	
Բագու հասնելը	1.—	4.59	5.46	
Երևանից դուրս գալը	12.25			9.40
Կարսից » »	4.12			1.17
Ալէքսանդրօպօլ »	7.50			5.26
Թիֆլիս հասնելը »	5.24 առ.			3.28
Թիֆլիսից դուրս գալը	11.50 գիշ.			2.50
(Թիֆլիսի ժամանակով	42.48 գիշ.			3.48 ց.
Ալէքսանդրօպ. » »	10.50			2.44
Կարս հասնելը	2.20			6. առ.
Թիֆլիս »	4.48			8.52

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՋԻԿՕՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի. ներքին և նեարդային

Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մորթու, վեներական և վիրաբուժութիւն:

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.

Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի

Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—$1^{1}/_{2}$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

Ա. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—$1^{1}/_{2}$ ժ. ներքին և երեխայոց հ.

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՇԵՐԲԻՆԻՆԱ—$1^{1}/_{2}$-2 ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ի. .Գ ԱԲԵԱՆՑ—7—8 ժ. ներքին հիւանդ.

Գ. Ա. ԱՐԴԱՋԻԱՆԻ. Կատարում է միկրօ-քիմիական և բակտերօլօգիական հետազօտութիւններ:

Օ. Ա. ԱՌՎԱՆԻՏԱԿԻ—ատամ. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ..

Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցում ընդունվում են և գիշերօթիկ հիւանդներ:

Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի.

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

ԳԷՈՐԳ ԹԱԴԷՈՍԵԱՆ

Անցեալ տարիների նման այս ամառ ևս ընդունում է հիւանդներ կովկասեան հանքային ջրերում: Հասցէն՝ Эссентуки, Верхная Курсовая ул., дача Николаевой. (կ. ե. ո.) 5—10

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ

Սօֆիա Ի. Գէլբօրտ-Լօկ

Տեղափոխվել է Կաղնաչէյսկի փողոց № 7, տուն իշխ. Թումանօվայի, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը: (կ.ե.հ.) 13—100

Ներսիսեան Հոգևոր Դպրոցի վարչութիւնը սրանով յայտարարում է, որ աշակերտների վերաքննութիւններն ու նորեկների ընդունելութիւնը սկսվելու են օգոստոսի 25-ին և տևելու են մինչև 27: Իսկ նորեկների քննութիւններն սկսվելու են օգոստոսի 29-ին և վերջանալու են 31-ին: Նորեկները խնդրի հետ պէտք է ներկայացնեն ծննդեան վկայական (իսկական մետրիկան, և ոչ քաղուածք) և ծաղկի վկայական:

Պաշտ. տեսչի Ստ. Մալխասեանց

(յուլ. 10, 24, օգ. 4 և 21) 2—4

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻ ՀԱՅ ԹԱՏԵՐԱՍԷՐՆԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ խնդրում է հայ հեղինակներին և Թարգմանիչներին, որոնք ցանկանում են բեմ հանել իրանց աշխատութիւնները, ուղարկել այդպիսին նախապէս վարչութեան՝ հանդերձ իրանց պայմաններով, նաև բոլոր ն ո ր սիրողուհիներին և սիրողներին, որոնք կը կամենային առաջիկայ սեզօնում մասնակցել ներկայացումներին, յայտնել նախապէս այս մասին վարչութեան հետևեալ հասցէներով: Тифлиское Собраніе: Режисеру Г-жѣ О. М. Майсурянъ կամ З. Д. Мамулянъ.

(կ.) 2—4

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նաւասարդեան

Պեատիգօրսկում ընդունում է սիֆիլիսի, միզասեռական և վիրաբուժական հիւանդ։

Пятигорскъ, домъ Померанцева. 39—50

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԻՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ

ԱԶՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր.

Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12

Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7

Վելեամինօվսկայա փողոց № 8։ (ե.ռ.)100—100

Թիֆլիսի Ժողովարան

Չորեքշաբթի, յուլիսի 20-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին նշանակված է անդամների ընդհանուր ժողով քուէարկելու անդամութեան կանդիդատներին և քննելու ուրիշ տնտեսական հարցեր։ Եթէ որ ամսի 20-ին ընդհանուր ժողով չը կայանայ, այն ժամանակ կը յետաձգվի օգոստոսի 3 ին, երեկոյեան ժամը 9-ին։

(9, 13, 20) 2—3

Կենտրոնական

Գրավաճառանոցում վաճարվում են հետևեալ գրքերը.

Գէօթէ։ Հերման և Դորոթէա, Թարգ. Պետրոսեան Յ. Վաղարշապատ. գ. 40 կ. ճծ. 45 կ.

Կանան-Դոյլ։ Դեղին Դիմակաւորը. Թարգմ. Ն. Ք. Նիկողոսեան. Ալէքսանդրօպօլ. գ. 7 կ. ճծ. 9 կ.

Նինօշվիլի Է. Գօգիա Ույշվիլի Թարգմ. Ղ. Կ. Թ. գ. 8 կ. ճծ. 11 կ.

Շիւանց Ս. Մի մահ, Անառակը։ Թ. գ. 7 կ. ճծ. 9 կ.

Շատրեան Ե. Ժամագործի յիշողութիւնները։ Թ. գ. 8 կ. ճծ. 11 կ.

Ջօն Միլլեր։ Նորահաս օրիորդներին բարեկամական խորհուրդ։ Թարգ. Ն. Ք. Նիկողոսեան, Ալէքսանդրօպօլ. գ. 10 կ. ճծ. 11 կ.

Վերեսաեվ Վ. Մի անմեղ մարդու սոսկալի մահը։ Թ. գ. 6 կ. ճծ. 9 կ.

Տօլստոյ. կոմս Լ. Ն. Որտեղ կայ սէր, այնտեղ և Աստուած, Թարգմ. Մ. Մ. Ալէքսանդրօպօլ, գ. 5 կ. ճ.ծ. 9 կ.։

Տէր-Աստուածատրեան Վ. Խաչատուր Աբովեան Թ., գ. 5 կ., ճ.ծ. 9 կ.։

Քուչակ. Ն. Երգերը։ Սիրոյ Երգիչ. Թ., գ. 40 կ., ճ.ծ. 15 կ.։

Կօմիտաս վարդապետ և Աբեղեան. Հազար ու մի խաղ ժողովրդական երգեցողութեան ա. յիսնեակ գ. 15 կ., ճ.ծ. 13., եր. յիսնեակ գ. 20 կ., ճ.ծ. 15 կ.։

Օտար քաղաքներից պահանջողները գրքերի արժէքը և ճ.ծ. կանխիկ պիտի ուղարկեն, միանուագ մի քանի գիրք պահանջողները ճ.ծ. վճարում են ստանալու միջոցին։

Դիմել Тифлисъ. Центральную книжную Торговлю. (4) 2—2

Պահանջեցէք ամեն տեղ «ՕԴՕԲՐԻՆ»,

Միայն Միխայի Լեբեդևի

«Этикетъ утвержденъ прав.» մակագրութիւնով։

Գլխաւոր պահեստատեղին դեղագործական ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան մէջ—Թիֆլիս, Բագու, Բաթում։

10, 20,30 22—36

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ, Թիֆլիս, ստացված է և ուղարկվում է բաժանորդներին

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ

խղանկար մեծադիր պատկերը։ Բաժանորդագրութիւնից դուրս մնացած օրինակները վաճառվում են Բրիստոլեան կարդոնի վրա 3 ր., Քաթանի վրա տպած եկեղեցիների և ցանկացողների համար 15 ր. Թիֆլիսից դուրս ցանկացողները ճանապարհածախսին վճարում մի օրինակի համար 50 կ. իսկ մի քանի օրինակի համար որքան կարժենայ ստանալու միջոցին։ Վերադիր վճարով ցանկացողները վճարելիք կէսը կանխիկ պիտի ուղարկեն։

Դիմել՝ Тифлисъ, Центральной книжной торговлѣ. (2 5—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզային և սիֆիլիտիքական հիւանդութիւնների,—ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12 ժ.—1 ժ. երեկոյեան՝ 6 ժ.—9 ժ.։ Կուկիա, Սեմեօնովսկայեա փ. № 20.

(ե. հ. շ. կ.) 43—30

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

սրանով յայտարարում է, որ ինքը նշանակել է յուլիսի 15-ին աճուրդ կապալով տալու համար քաղաքային 3 հողաբաժիններ X քաղաքամասում Թիֆլիսի Մաքսատան մօտ, I-ը 189,17, II-ը 245,5 և III-ը 251,25 քառակուսի սաժէն մեծութեամբ։ Այդ հողաբաժինների բրէնով են տրվում փայտի, շինութեան նիւթերի և անասունների կերակրի պահեստները համար։ Պայմանների հետ կարելի է ծանօթանալ բոլոր լուր օրերը Ուպրաւայի IV բաժանմունքում, ցերեկվայ ժամը 10—$1^1/_2$-ը։

3—3

ՄԵՐ «Ընդարձակ Դպրոցական Առողջապահութիւնը» յանձնած ենք մամուլին, պատկերների թիւը 120-ի բարձրացած է։ Կը խնդրենք, յարգելի բաժանորդներին, որ իրենց բաժանորդագինները շուտով մեզ հասցնեն։ Բաժանորդագրութիւնը նոյն պայմաններով շարունակուելու է մինչև գրքի լոյս տեսնելը. մինչև այդ ժամանակ իրենց բաժանորդագինները չը վճարողները, բաժանորդ չը պիտի նկատուին և եթէ սրանք գիրքը ստանալ ցանկան իսկ, պարտաւորուած կրկնապատիկ գին պէտք է վճարեն։

Փութացէք առիթից օգտուիլ, որովհետև բաժանորդագինը՝ 5 ֆրանք (2 Ռուպլի, 1 Տոլար) շատ աժան նշանակուած է, համեմատած մեծ ծախքին։

Դոկտ. Կ. Փաշայեան

ՄԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՆ ԵՆ

Բալախանի (Բագու).-Պ. Բժկպ. Ք. Օհանեան։

Բաթում.-Տիկին Զէփիւռ Ե. Գասպարեան։

Թիֆլիս.-Տիարք Ն. Խ. Թաթիկեան Եղբարք (Գոլովինսքի Պրօսպէկտ, Կաֆէյնի մագազին)

Թաւրիզ.-Պ. Դոկտոր Պ. Ասլանեան։

Ամերիկայ.-Պ. Մ. Մատոյեան. 27 Beach st. Boston, Mass.

Մեր հասցէն. La Dr. Paschayan-Khan Alexandrie (Egypte)։

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. Յ. Քարաճեանց

Մեկնեց Կովկասի հանքային Ջրերը և անցեալ տարիների նման այս ամառը ևս կընդունէ ներքին և ջղային հիւանդութիւն ունեցողներին Պեատիգօրսկում և Եսսէնտուկիում մայիսի 17-ից։ (կ.ե. չ.) 28—20

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ւ

ԼԵՕ

ՄԷԼԻՔԻ ԱՂՋԻԿԸ

Պատմական վէպ

ԳԻՆԸ 1 ՌՈՒԲԼԻ 50 ԿՈՊԷԿ։

Ծախվում է 1) հեղինակի մօտ, «Մշակի» խմբագրատանը, 2) Թիֆլիսի գրավաճառանոցներում։

Գրավաճառները և գումարով գնողները զեղջում կը ստանան, եթէ դիմեն ուղղակի հեղինակին։

---

18 96

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆ

ԶԱՄԻՐԱՄԻ

ՊԱՐՏԷԶՆԵՐ

Բ Ո Ւ Ր Մ Ո Ւ Ն Ք

ԴՈՒԽԻ

ՍԱՊՈՆ

ՊՈՒԴՐԱ

Օ-դը-կօլօն.

Բրօկար եւ Ընկ.

25—ս. ն. դ. փ. ա. յն. 6—6

«ՍՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.»

Հրատարակչական ընկերութիւն

Շուտով լոյս են տեսնելու հետևեալ հանրամատչելի գրքոյկներ.

1. Զոմբարտ. Ինչու ամեն մարդ այժմ հետաքրքրվում է քաղաքատնտեսական հարցերով։
2. Վարձու աշխատանք և կապիտալ։
3. Գաուլկէ Յ. Կապիտալ և կապիտալիզմ։
3. Սխելլս. Ինչ է իրաւունքը (Նրա ծագումը և պատմութիւնը)։
5. Մուսկասբլիս, Ժողովրդական երեսփոխանութիւն։

Իւրաքանչիւր գրքոյկի գինը 10 կ.

Դիմել Թիֆլիս՝ Т-во «Ст. Лисиціанъ и К.»

(12, 17, 31) 1—3

Այս յայտարարութիւնը տպված է „Правительств. Вѣстникъ" ի № 43/1903 թ.

Շուտով լոյս կը տեսնէ

Պրօֆ. Վ. ԶՈՄԲԱՐՏ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՍՕՑԻԱԼ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Դիմել Тифлисъ, Серебрянный рядъ, 21 А. Абегіанъ. ե. շ. 1—2

Զգուշացէք կեղծումներից

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

ԲՕՐՆՕ-ՏԻՄՕԼԵԱՆ ՍԱՊՕՆ

Դեղագործ

Ի. Ֆ. ԻՒՐԳԵՆՍԻ

Ոչնչացնում է պզուկները, այրվածքները, դեղին բծերը, ուռոյցները և ազդում է աւելորդ քրտնաբերութեան վրա. ոչնչացնում է վատ հոտը։ Յանձնարարվում է իբր ամուլէտի անուշահոտ սապօն բարձրագոյն տեսակի։

Ոսկէ մեդալ Լօնդօնում 1893 թ.

Կտորի գինը 50 կ., 1/2 կտորը 30 կ.։

Ծախվում է բոլոր ամենալաւ դեղատներում, դեղապահեստներում և անուշահոտութիւնների խանութներում։

Բոլոր Ռուսաստանի համար գլխաւոր պահեստը Ի. Ֆ. Իւրգէնսի մօտ Մոսկվայում։ (4, 19) 18—24

Լ ո յ ս տ ե ս ա ւ

ԼԵՕ

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Երրորդ հատոր—(1878—1892)

Երեք հատորի գինն է 4 րուբլի։

Խնդրում ենք այն բաժանորդներին, որոնք փոխել են իրանց բնակութեան տեղը շտապեն հաղորդել իրանց նոր հասցէները։

Թէ Թիֆլիսի և թէ դրսի բաժանորդներին գիրքը տրվում են «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում, որ պէտք է դիմեն ամենքը։

Ֆրանսիական Շոգենաւային Ընկերութիւն

«ՄԵՍՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ» — «MESSAGERIES MARITIMES».

Վերսկսելով իր կանօնաւոր երթևեկութիւնը, 18/31ին յուլիսի մեկնելու է Բաթումից, երեկոյեան ժամը 5-ին, «Bagdad» շոգենաւը, հանդիպելով Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պօլիս, Դարդանէլ, Զմիւռնիա, Պիրէյ, Սիւդ, Մարսէյլ, Հավր և Լօնդօն։

Ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակները՝ մինչև Պարիզ, նոյնպէս և մինչև Շանգհայ (Չինաստանում), կարելի է ստանալ Թիֆլիսում պակասեցրած գներով։

Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ պ. Վ. Յակոբեանին, Նախկին Արծրունու գալէրէյում, Թիւ 127 գրասենեակը, հեռախօս՝ Թիւ 608։ Գրասենեակը բաց է 9—1 ժամը ցերեկվայ և 5—7-ը երեկոյեան, բացի կիրակի օրերից։ 1—1

Շ Ո Գ Ե Շ Ա Ր Ժ Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն Շ Ա Պ Ի Կ Ն Ե Ր Ի

Ա. Գ. ՄԱՆԿԻԿԵԱՆԻ

(Օ դ է ս ա յ ո ւ մ)

Գործարանական պահեստ մասնակցութեամբ և ղեկավարութեամբ Կ. Յ. ԱԽԱՅԵԱՆԻ, Թիֆլիսում, Պուշկինեան փողոց № 12 հեռախօս 568։

Պատիւ ունեմ հաղորդելու հասարակութեան, որ մշտապէս ստացվում է այստեղի պահեստում գեղանկար և ամեն տեսակ ճաշակի

ՇՊԱԼԵՐՆԵՐ

և նրանց պատկանելիքներ. ծախվում է, թէ գումարով և թէ առանձին սենեակների համար։

Գները գործարանական են—8 կոպէկից մինչև 7 րուբլի։

(ե. հ. կ.) 6—12 Յարգանօք՝ Կ. Յ. Աւագեան

Ս. Պետերբուրգի մեքենայական արդիւնագործութեան ընկերութեան

ԱՄՈՒՐ, ՃԱՇԱԿՈՎ և ԹԵԹԵՒ, ԿԱՆԱՆՑ, ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ և ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ

ԿՕՇԻԿՆԵՐ,

նոյնպէս և սկորօխօդներ ու սանդալներ կարելի է ստանալ Թիֆլիսում և Անդրկովկասի միւս քաղաքներում ԱՄԵՆԱԼԱՒ վաճառատներում.

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО

С.ПЕТЕРБУРГЪ.

Խնդրվում է ուշք դարձնել փաբրիկայի նշանի վրա։

Խոշոր չափերով վաճառումը կատարում է «Լէօպօլդ Նէյշէլէր» առևտրական տունը Երևանեան հրապարակում, հեռախօս № 346։ Նոյն տեղում կայ մեծ քանակութեամբ ԿԱՇԻԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ռուսական և արտասահմանեան։

Дозволено цензурою. Тифлисъ. 11-го іюля 1905 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» ընկ. Электропечатня типографскаго Т—ва „Гермесъ". Мад. ул. № 15